

Άρης
Παγουρτζής

—

Στάθης Ζάχος

ΣΧΟΛΗ

ΗΜΜΥ

ΕΜΠ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΑ

Εισαγωγή

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (2023-2024)

■ Διδάσκοντες

- Στάθης Ζάχος
- Άρης Παγουρτζής
- Πέτρος Ποτίκας
- Παναγιώτης Γροντάς
- Νίκος Λεονάρδος

■ Βοηθοί διδασκαλίας

- Pourandokht Behrouz
- Γιάννης Βρεττός
- Ορέστης Κωνσταντινίδης
- Ελένη Μακρή
- Δανάη Μπάλλα
- Θωμάς Σουλιώτης
- Μαριάννα Σπυράκου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (2023-2024)

- Ημέρες-ώρες
 - Τρίτη **15:15 – 18:00**
 - Παρασκευή **18:00-19:30**
- Ιστοσελίδα:
 - <http://courses.corelab.ntua.gr/crypto> (εγγραφείτε!)
- Βαθμολογικό σχήμα:
 - Ασκήσεις (θεωρητικές / πρακτικές): **3** μονάδες
 - Εργασία (project): **2** μονάδες
 - Τελικό διαγώνισμα: **6** μονάδες (απαραίτητες **2.5**)

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΑ

- Πιο σωστά: Κρυπτολογία
- Η τέχνη της «μεταμφίεσης» της πληροφορίας (*κρυπτογράφηση*)
- ...αλλά και της επαναφοράς της στην αρχική μορφή (*αποκρυπτογράφηση*)
- ...ακόμη και χωρίς το νόμιμο κλειδί (*κρυπτανάλυση*)
- ... και όχι μόνο: ψηφιακές υπογραφές, ταυτοποίηση, ψηφοφορίες, ασφαλείς υπολογισμοί, ψηφιακό χρήμα

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Ασφάλεια επικοινωνιών
(πολιτικών και στρατιωτικών)
- Ασφάλεια / διευκόλυνση συναλλαγών
- Κρυπτονομίσματα
- Νομικές εφαρμογές (ψηφιακά συμβόλαια)
- Ανωνυμία, προστασία δεδομένων
- Κοινωνικο-πολιτικός αντίκτυπος (ελευθερία λόγου / τύπου, WikiLeaks, ψηφοφορίες, κοινωνικά δίκτυα)

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Υλοποίηση πολλών **φαινομενικά αδύνατων** λειτουργιών (**δημόσιο** κλειδί, **μηδενική γνώση**, **πιστοποιημένη** ανωνυμία, ...)
- Ανάπτυξη πλήθους υπολογιστικών τεχνικών και μεθόδων
- Μαθηματικές αποδείξεις: η **θεωρία αριθμών** στο επίκεντρο των τεχνολογικών εξελίξεων!

ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ: ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ποιο ψηφίο λείπει από τον αριθμό 2^{29} ;

(αποτελείται από 9 διαφορετικά ψηφία)

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ 2^{29}

Πόσες πράξεις χρειαζόμαστε;

Γίνεται καλύτερα;

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ 2^{29}

Γίνεται χωρίς να υπολογίσουμε πλήρως τον αριθμό;

(ερώτηση από βιβλίο προετοιμασίας για συνεντεύξεις σε 'quant jobs')

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Alice

Bob

Eve

Mallory

Peggy

Victor

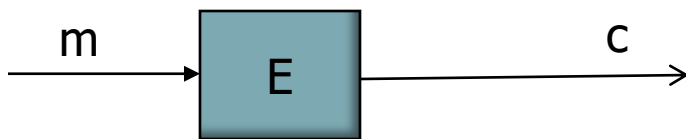
Trent

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

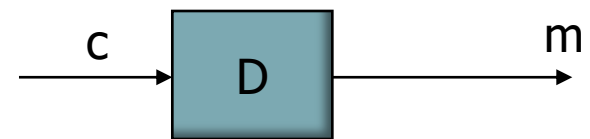
Κρυπτογράφηση

Alice

Αποκρυπτογράφηση

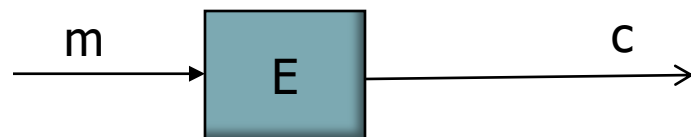
Bob

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

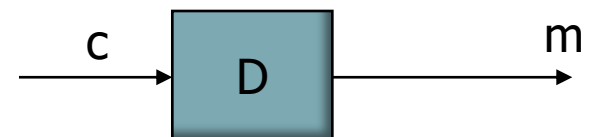
Κρυπτογράφηση

Alice

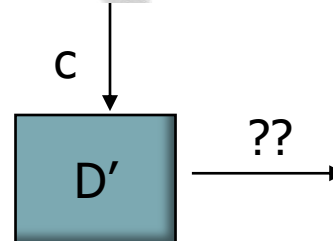

Αποκρυπτογράφηση

Bob

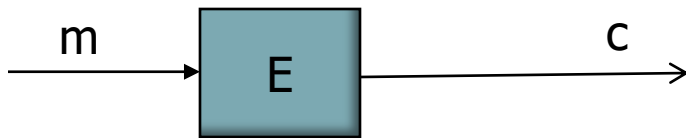
Eve

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

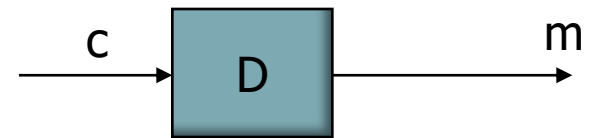
Κρυπτογράφηση

Alice

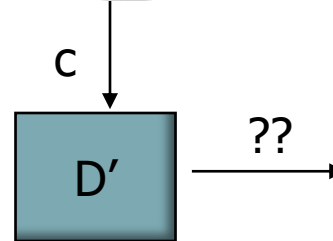

Αποκρυπτογράφηση

Bob

Eve

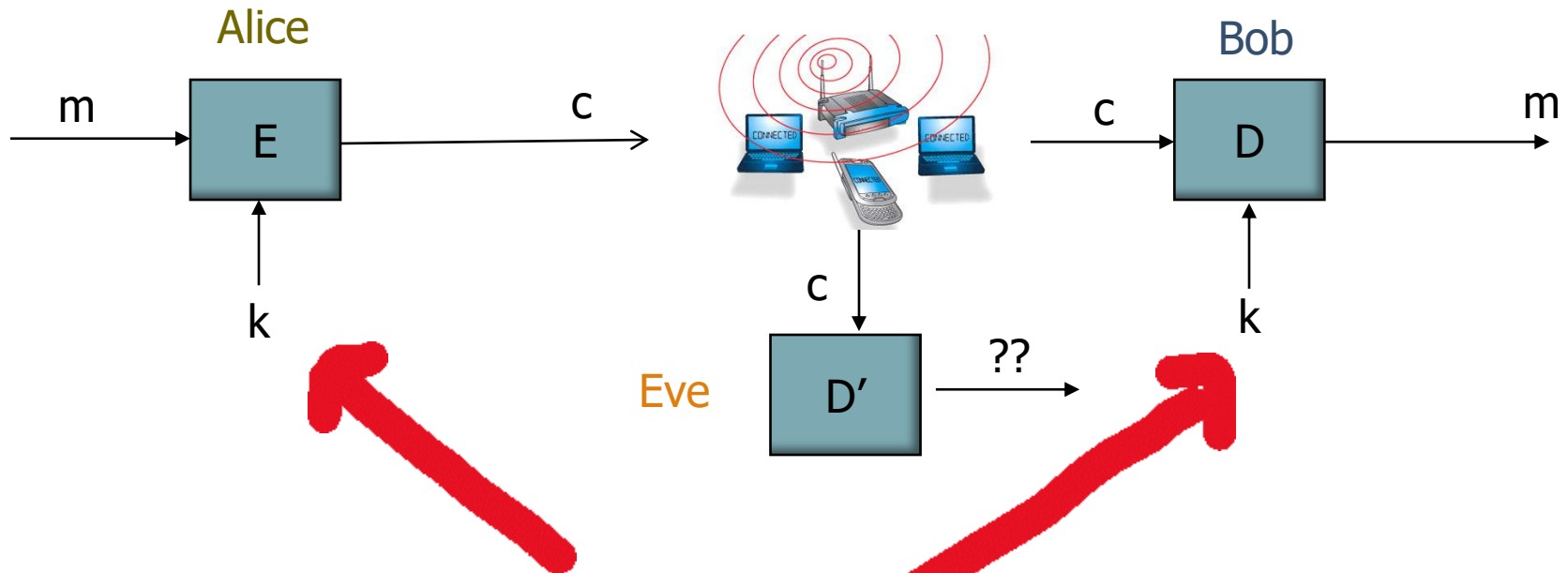

- ... με χρήση **κοινού ιδιωτικού κλειδιού** (συμμετρική κρυπτογραφία)

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Κρυπτογράφηση

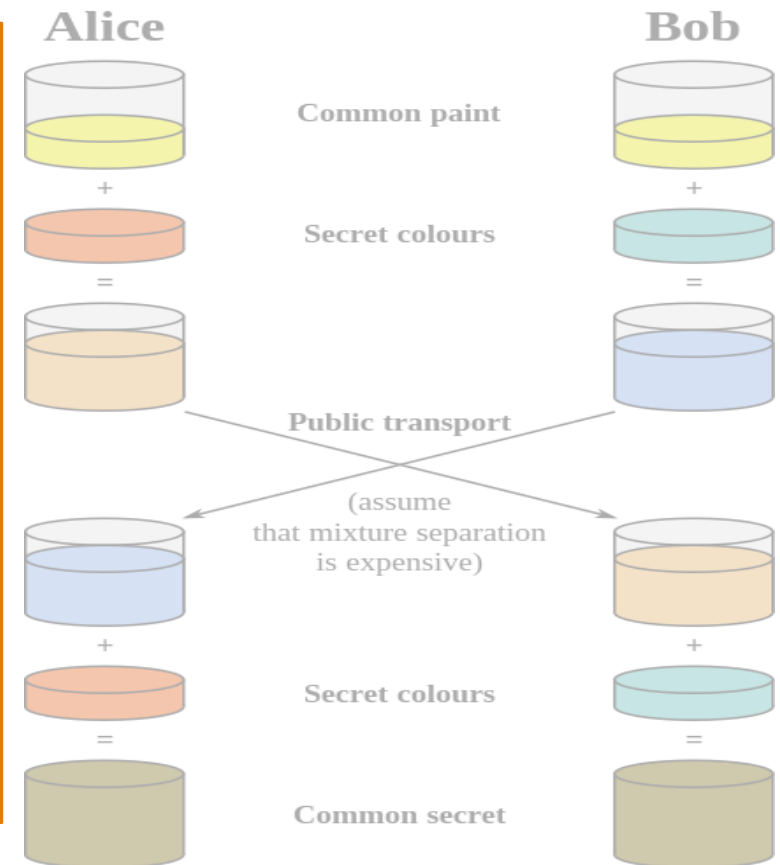
Αποκρυπτογράφηση

- ... με χρήση *κοινού* ιδιωτικού κλειδιού (συμμετρική κρυπτογραφία)
- Πρόβλημα: *ανταλλαγή κλειδιού?*

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΚΛΕΙΔΙΟΥ: DIFFIE-HELLMAN KEY EXCHANGE

- Επιλέγονται: πρώτος p , και γεννήτορας g της $\mathbb{Z}_p^* = \{1, \dots, p-1\}$, γνωστοποιούνται σε A και B.
- $B \rightarrow A$: $b^* = g^b \bmod p$
(b : ιδιωτικό κλειδί του B)
- $A \rightarrow B$: $a^* = g^a \bmod p$
(a : ιδιωτικό κλειδί της A)
- A: $K = (b^*)^a \bmod p = g^{ba} \bmod p$
- B: $K = (a^*)^b \bmod p = g^{ab} \bmod p$
- **Εικασία Diffie-Hellman:** υπολογιστικά απρόσιτο να υπολογιστεί K από a^*, b^*

ΔΙΑΚΡΙΤΟΣ ΛΟΓΑΡΙΘΜΟΣ

Δίνονται: πρώτος p , γεννήτορας g της ομάδας $\mathbb{Z}_p^* = \{1, \dots, p-1\}$ και $a \in \mathbb{Z}_p^*$.

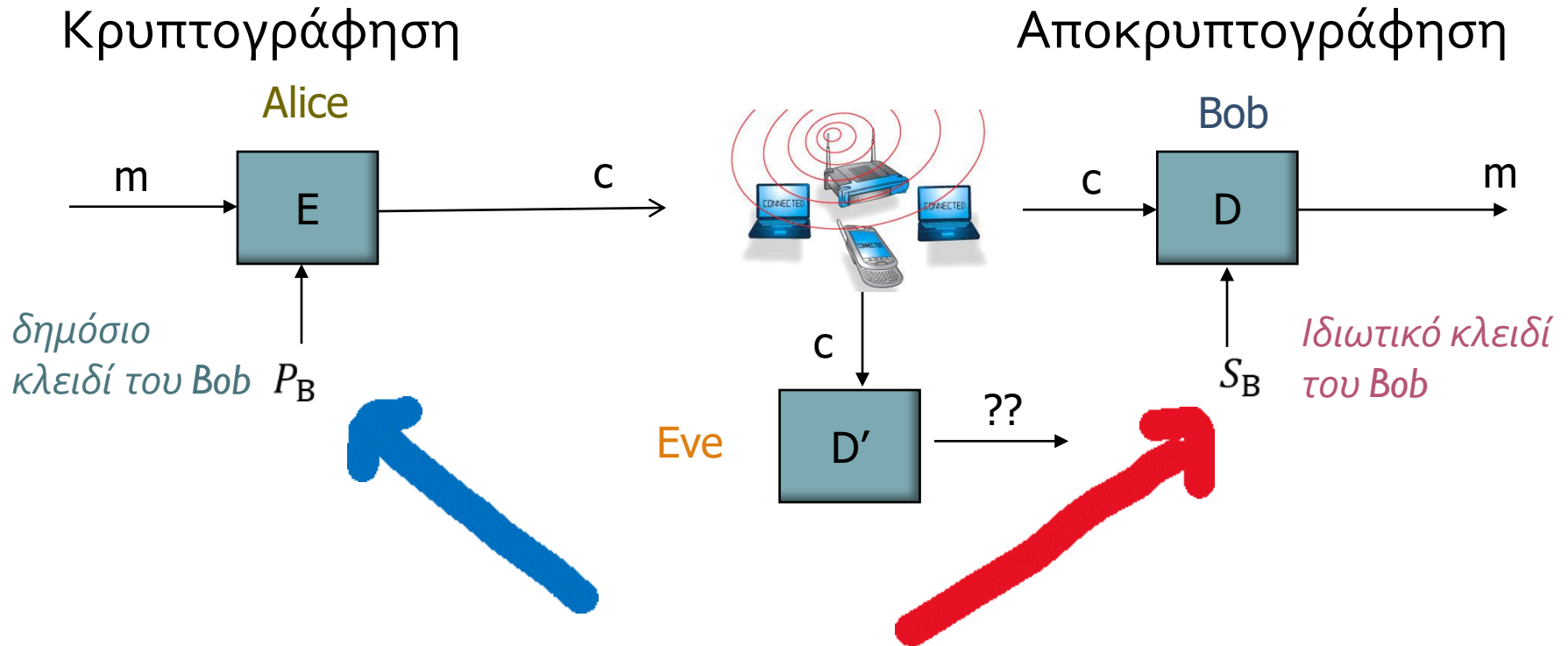
Ζητείται $x \leq p-1: a = g^x \bmod p$

-
- ❑ Εκτίμηση: υπολογιστικά δύσκολο (όχι στο **P**)
- ❑ Λύνεται αποδοτικά με κβαντικό υπολογιστή

«ΠΥΛΩΝΕΣ» ΤΟΥ ΔΗΚΕ

- Υπολογιστική ευκολία της ύψωσης σε δύναμη ($\text{mod } p$) αριθμού χιλιάδων ψηφίων, με εκθέτη χιλιάδων ψηφίων
- Υπολογιστική ευκολία ελέγχου και εύρεσης πρώτων αριθμών με χιλιάδες ψηφία
- Υπολογιστική δυσκολία εύρεσης διακριτού λογαρίθμου αριθμού με χιλιάδες ψηφία αλλά και του απλούστερου προβλήματος DIFFIE-HELLMAN: (δοθέντων $g^a \text{ mod } p$ και $g^b \text{ mod } p$ να υπολογιστεί $g^{ab} \text{ mod } p$)

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

- ... με χρήση δημοσίου κλειδιού μαζί με **απόλυτα ιδιωτικό**, γνωστό στον **παραλήπτη** μόνο (κρυπτογραφία μονής κατεύθυνσης)

ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΛΕΙΔΙΟΥ / RSA

ανταλλαγής κλειδιών! Στηρίζεται στην ύπαρξη συναρτήσεων μονής κατεύθυνσης.

- Συναρτήσεις **μονής κατεύθυνσης** (one-way functions): εύκολο να υπολογιστούν, δύσκολο να αντιστραφούν
- Κρυπτοσύστημα RSA [Rivest-Shamir-Adleman, 1977]
 - κρυπτογράφηση: $c = m^e \bmod n$
 - αποκρυπτογράφηση: $m = c^d \bmod n$
 - δημόσιο κλειδί: e, n
 - ιδιωτικό κλειδί: d

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ RSA [HTTP://NMICHAELS.ORG/RSA.PY]

- κρυπ/ση: $c = m^e \bmod n$ απκρ/ση: $m = c^d \bmod n$
- δημόσιο κλειδί (1^ο μέρος) $n =$
d543be11021217e30589b41f796fac8f54a8905a4ddcd2007e2d00
47d7b751a1aa60db5a080545a4ee2b33a2a119cc7aa3ff5b022d89
54eeb5b72d1eec7cf40dfdc7947da9f49009c62be9d89fda3c7113
7bbd009d3631bfa83bcde81a7bbc261890d2edd2fb20a4f0cb904b
40bd5662c3c006634a7fcd7eae87a6d494e5fb5 (hex)
- δημόσιο κλειδί (2^ο μέρος) $e = 10001$ (hex)
- ιδιωτικό κλειδί: $d =$
47b5fb04312ecb57d78a082c8151ff65547b49d108743678b663f3
746feeee18d81523463327c84b786ba78515601c69081437c3e23e
f4b6b2b0ad99d47e7c0228333da1594f774c8a73d4093f47663555
7209945423cbd1e9b6a358f8254ed831c30d61f85cf57a49b8c7b1
a21282d2fad548c12aa10f2ed0e5ccd5c7e32841 (hex)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ

- Δίνεται σύνθετος αριθμός n , βρείτε τους πρώτους παράγοντές του:

12301866845301177551304949583849627207728535695953347921973
22452151726400507263657518745202199786469389956474942774063
84592519255732630345373154826850791702612214291346167042921
4311602221240479274737794080665351419597459856902143413

=

33478071698956898786044169848212690817704794983713768
56891243138898288379387800228761471165253174308773781
4467999489

x

36746043666799590428244633799627952632279158164343087
64267603228381573966651127923337341714339681027009279
8736308917

ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ

- ❑ *Εκτίμηση: υπολογιστικά δύσκολο (όχι στο **P**)*
- ❑ *Ευεπίλυτο με κβαντικό υπολογιστή*

«ΠΥΛΩΝΕΣ» ΤΟΥ RSA

- Υπολογιστική ευκολία της **ύψωσης σε δύναμη (modulo p)** αριθμού χιλιάδων ψηφίων, με εκθέτη χιλιάδων ψηφίων
- Υπολογιστική ευκολία **ελέγχου** και **εύρεσης πρώτων** αριθμών με χιλιάδες ψηφία
- Υπολογιστική ευκολία υπολογισμού **αντιστρόφου a modulo n** (a, n με χιλιάδες ψηφία) – μέσω αλγορίθμου Ευκλείδη!
- Υπολογιστική δυσκολία **παραγοντοποίησης** αριθμών με χιλιάδες ψηφία

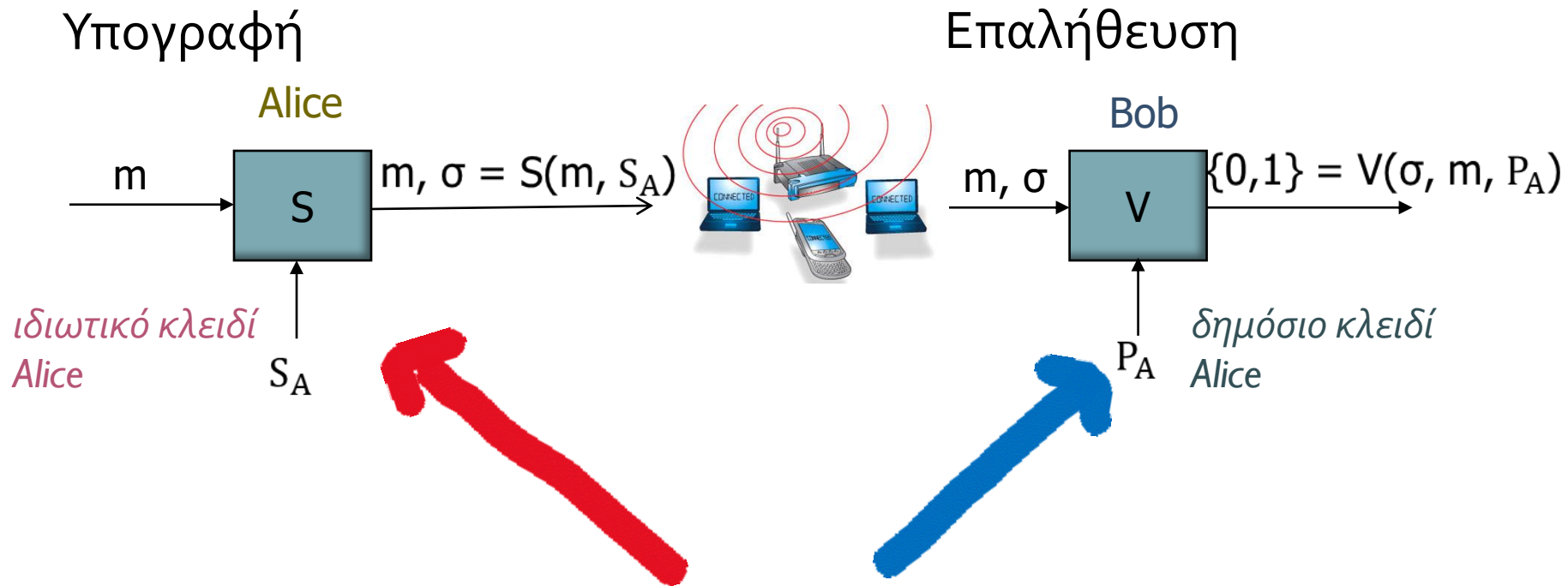
ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΛΥΩΝΥΜΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- Έχει ταυτιστεί με την υπολογιστική ευκολία
- Επιτρέπει (συνήθως) την επίλυση πολύ μεγάλων «στιγμιοτύπων» (εισόδων)
- Πρακτικά και «χοντρικά»:
 - *αν μπορείς να το γράψεις μπορείς και να το υπολογίσεις!*

ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

- Συνήθης μέθοδος
 - Χρήση πρωτοκόλλων ταυτοποίησης για εγκαθίδρυση επικοινωνίας
 - Χρήση κρυπτογραφίας δημοσίου κλειδιού (π.χ. RSA ή DHKE) για ανταλλαγή ιδιωτικού συμμετρικού *κλειδιού συνεδρίας* (session key)
 - Χρήση συμμετρικής κρυπτογραφίας (π.χ. DES, AES) για ανταλλαγή δεδομένων
- Εφαρμογές σε: HTTPS, SSL/TLS, S-MIME, ...

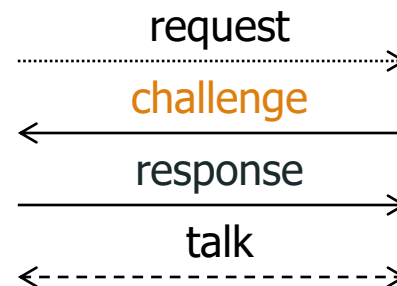
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ

- ... με χρήση δημοσίου κλειδιού, μαζί με **απόλυτα ιδιωτικό**, γνωστό στον **υπογράφοντα** μόνο

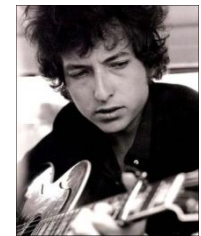
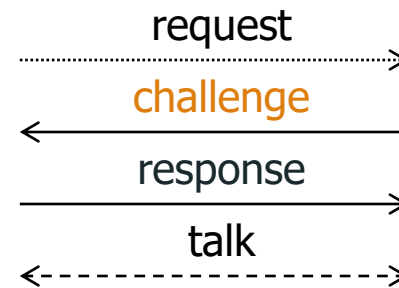
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

- Ταυτοποίηση /
Πιστοποίηση

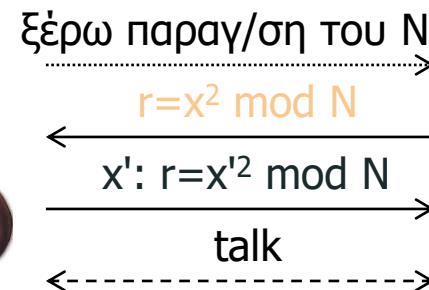

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

- Ταυτοποίηση / Πιστοποίηση

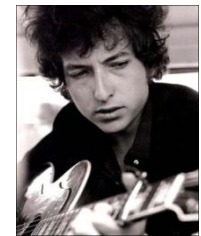
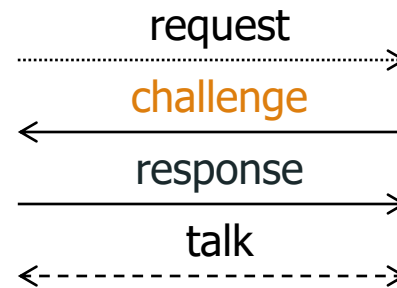

- Αποδείξεις γνώσης

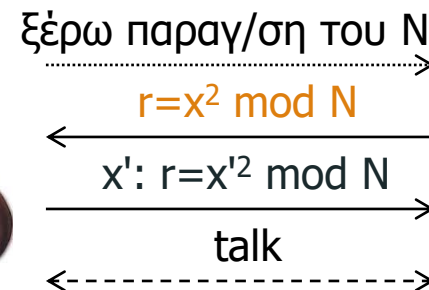

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

- Ταυτοποίηση /
Πιστοποίηση

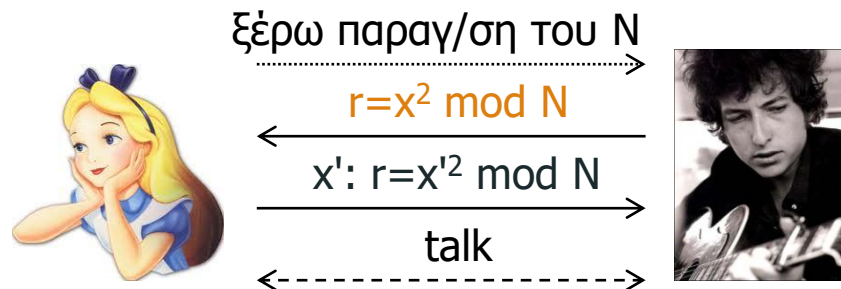
- Αποδείξεις γνώσης

... ακόμη και μηδενικής γνώσης! (πιο περίπλοκο)

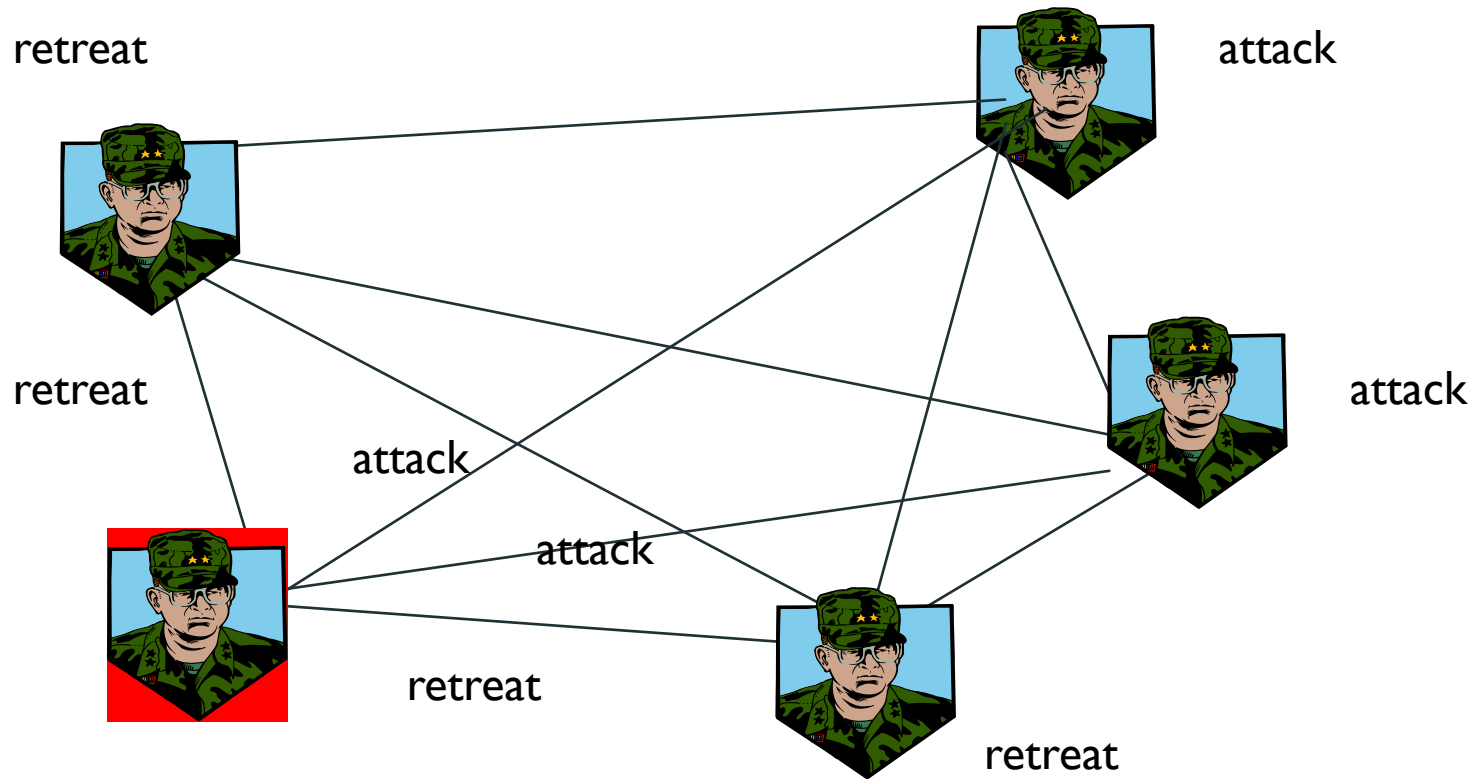
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

- Μη συνειδητή μεταφορά (oblivious transfer)

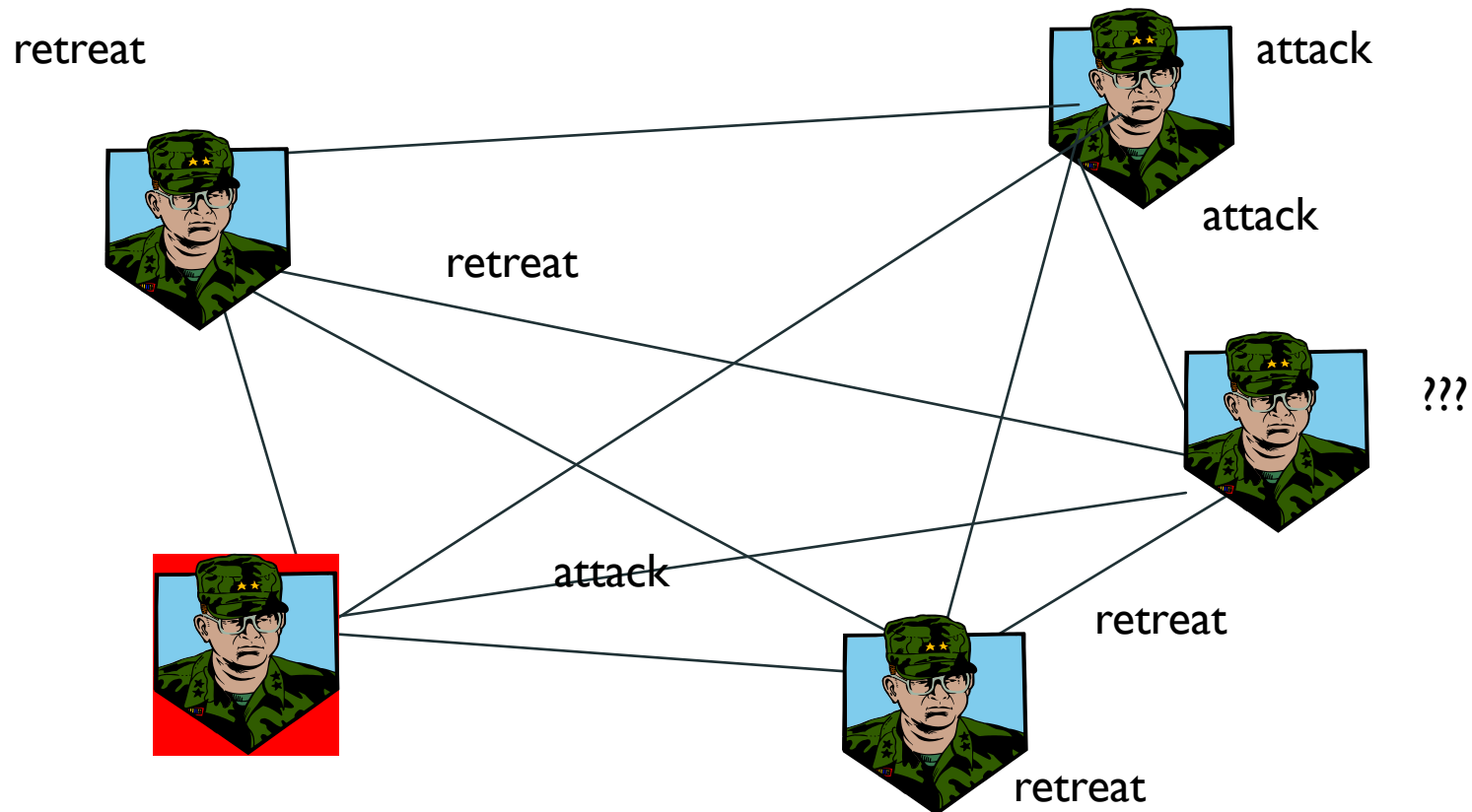

- Η Αλίκη δεν ξέρει αν ο Bob έμαθε κάτι ή όχι
- Πολύ σημαντικό πρωτόκολλο!

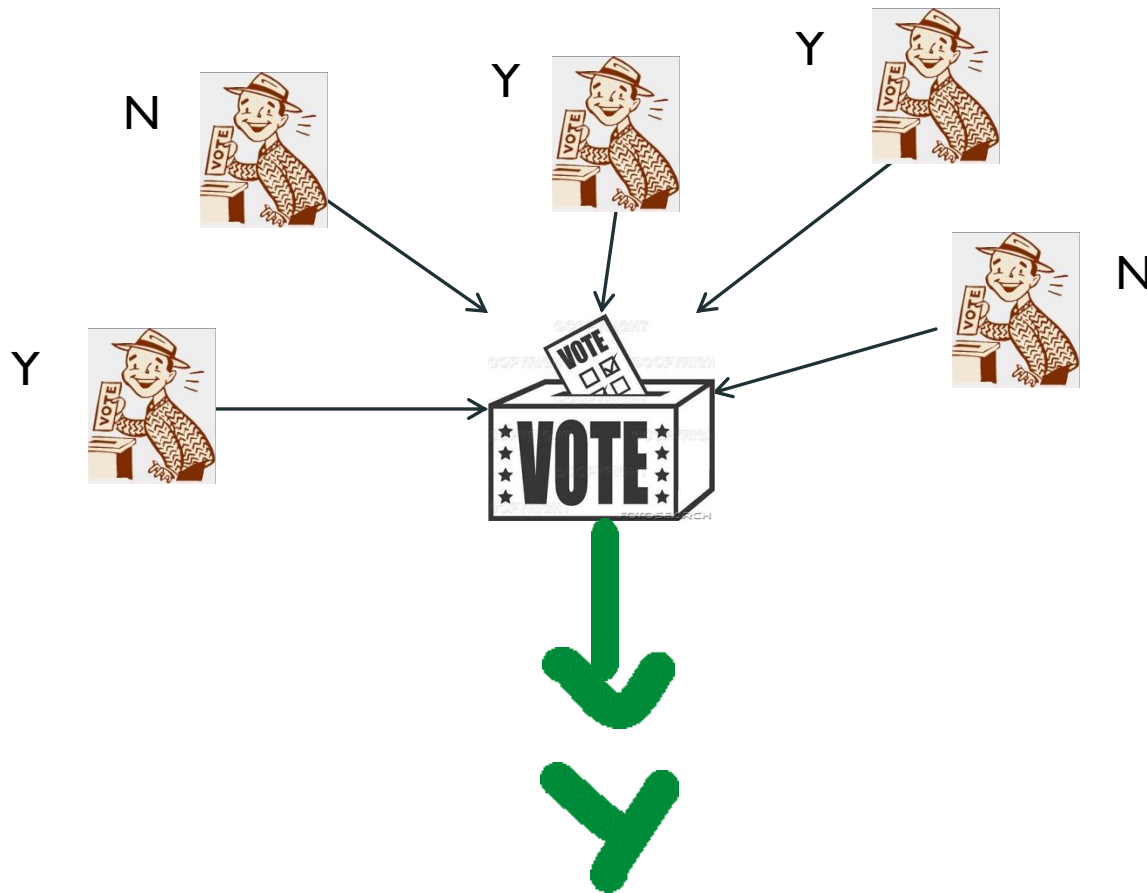
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ / ΟΜΟΦΩΝΙΑ

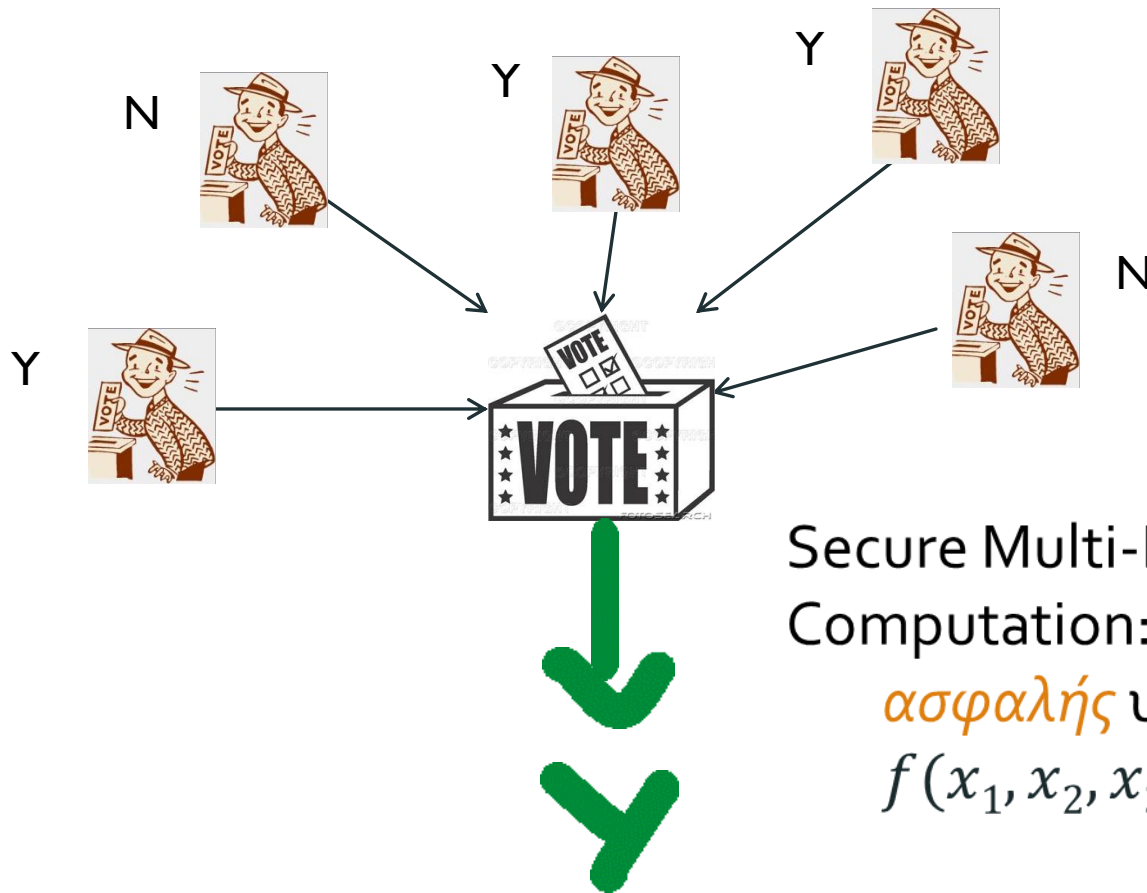
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ / ΟΜΟΦΩΝΙΑ

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΗΛ. ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

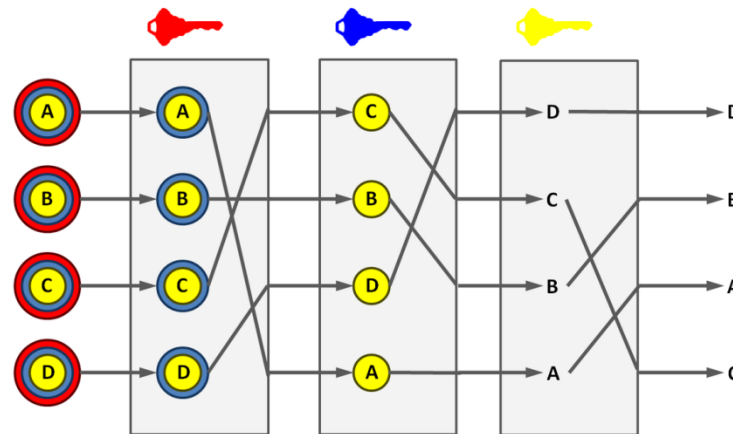

Secure Multi-Party
Computation:

ασφαλής υπολογισμός
 $f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5)$

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΑΝΩΝΥΜΙΑ

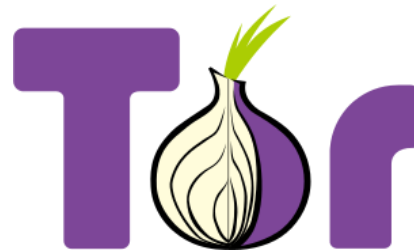
- Τεχνικές ανωνυμοποίησης
 - Mixnets

- Blind signatures
 - *Ο υπογράφων υπογράφει «μεταμφιεσμένο» μήνυμα*

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: ΑΝΩΝΥΜΙΑ

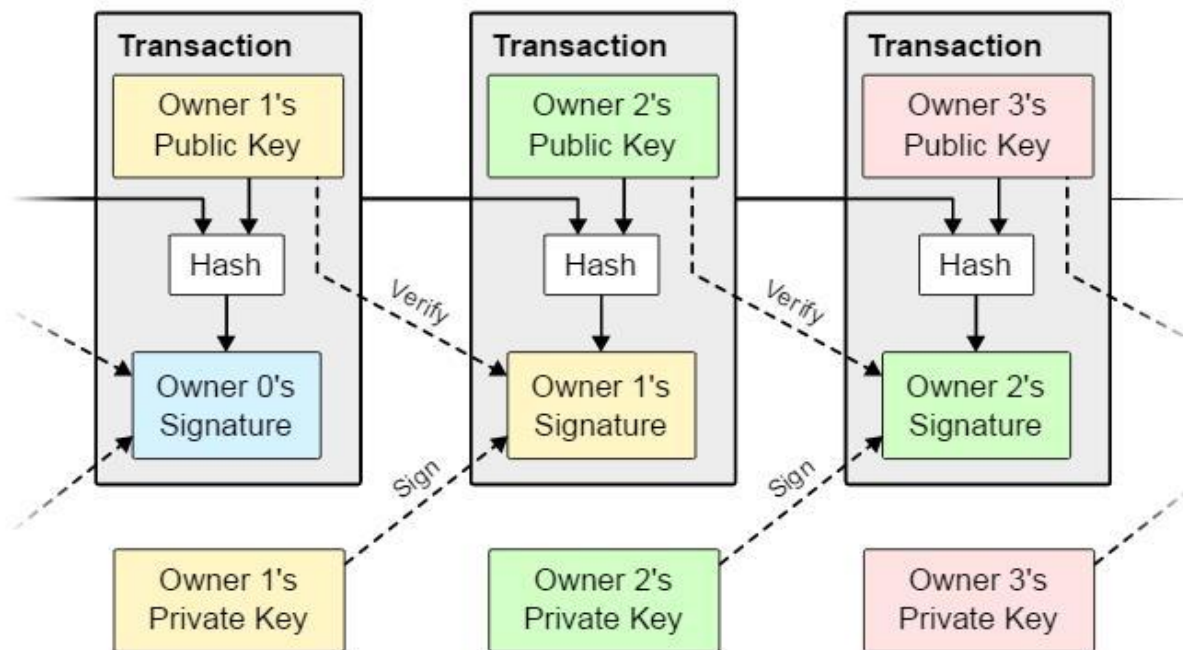
- Tor: ανώνυμη περιήγηση στο δίκτυο

- OTR: πιστοποιημένη ιδιωτική ανταλλαγή μηνυμάτων, με δυνατότητα αποποίησης (deniability) και forward secrecy

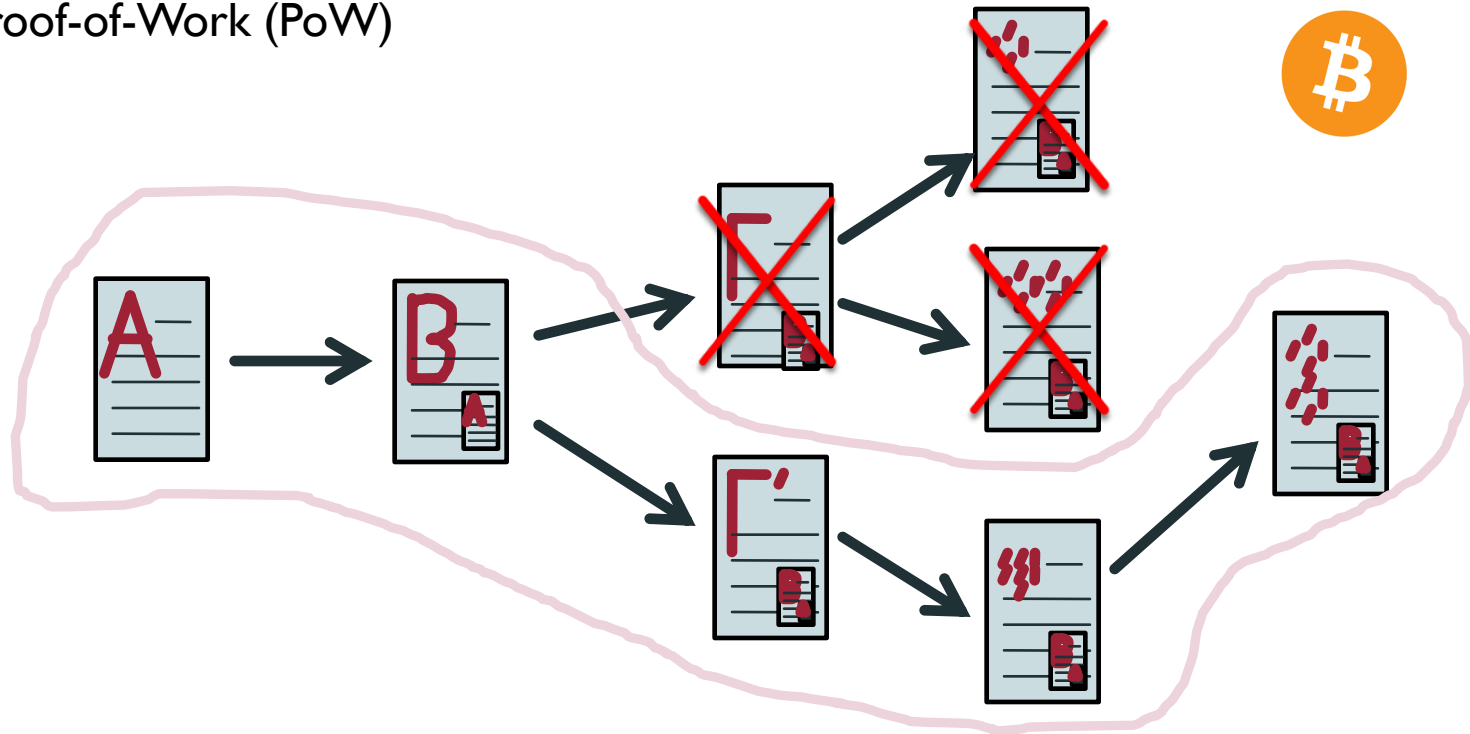
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: BITCOIN

Bitcoin [Satoshi Nakamoto 2008]

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ: BITCOIN

Proof-of-Work (PoW)

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Να εξοικειωθούμε με τις θεμελιώδεις κρυπτογραφικές λειτουργίες και τα πιο σημαντικά κρυπτοσυστήματα και πρωτόκολλα
- Να μπορούμε να αναλύσουμε τις ιδιότητές τους και την ασφάλειά τους, σε σχέση και με τις δυνατότητες του αντιπάλου
- Να μπορούμε να επιχειρηματολογήσουμε με αυστηρό τρόπο για τα παραπάνω

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

- Θεωρία αριθμών
- Άλγεβρα (γραμμική και αφηρημένη)
- Πιθανότητες
- Υπολογιστική πολυπλοκότητα

Πολλά ενδιαφέροντα ανοιχτά προβλήματα και θέματα για παραπέρα έρευνα!